

Институт Отворено общество - София
2009 Годишен отчет

ГОДИШЕН ОТЧЕТ 2009 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

	Мисия	3
1	Отчет на Изпълнителния директор	5
2	Финансов профил	7
3	Програма „Европейски политики и гражданско участие“	11
4	Програма „Изток-Изток“	14
5	Конкурс “Овластяване на безвластните” финансиран от ТРЪСТ ЗА ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО в ЦИЕ	16
6	Програма „Управление и публични политики“	17
7	Платформа за генериране на проекти – партниращи организации, финансиран от програма “Местно самоуправление” на Институт Отворено общество - Будапеща	25
8	Мониторинг дейността на ДЕКВР – партниращи организации, финансиран от фонд за подкрепа на НПО, Европейско икономическо пространство	26
9	Правна програма	27
10	Програма “Обществен дебат”	31
11	Програма „РОМА“	33
12	Програма “Ромско здравеопазване”	37
13	Програма “Ромски стипендии здравеопазване”	38
14	Стипендии за студенти от ромски произход в български университети	38
15	Едногодишна програма за обучение на студенти от български университети в САЩ (UEP)	38
16	Мрежови програми “Дебати” и “Стъпка по стъпка”	39
17	Извънреден фонд	39
16	Звено за подготовка на проекти	40

МИСИЯ

Да развива и поддържа ценностите и практиките на отвореното общество в България

-

Да подкрепя демократизацията на обществения живот

-

Да работи за разширяването и гарантирането на обществените свободи

-

Да подпомага укрепването на институциите на гражданския сектор

-

Да подкрепя европейската интеграция и регионалното сътрудничество на България

Основател

Джордж Сорос

Настоятелство

Петя Кабакчиева - Председател

Георги Господинов

Кина Чутуркова

Милена Стефанова

Нели Огнянова

Нери Терзиева

Лъчезар Богданов

Саша Безуханова

Юлия Захариева

Изпълнителен Директор

Георги Стойчев

Финансов Директор

Велико Шербанов

Програмни директори

Ася Кавръкова

Боян Захариев

Елица Маркова

Иванка Иванова

Мария Методиева

Старши икономист

Георги Ангелов

Звено за социологически анализи

Алексей Пампоров - Социолог

1. ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯТ ДИРЕКТОР

През 2009 година основната дейност на Институт “Отворено общество” - София беше насочена към повишаване на гражданското участие при формирането и реформирането на публични политики на местно, национално и европейско равнище; подобряване на прозрачността и отчетността на институциите и гарантиране качеството на демократичния процес; отстояване на принципите на върховенството на закона и защита на правата на човека; създаването на условия за успешна социална интеграция на уязвимите групи в България; подкрепа на солидарността в обществото в условията на икономическа криза.

Институтът реализира 132 проекта в партньорство с 59 организации и екипи и оказва подкрепа на 26 български експерти за участие в международни конференции и инициативи. Общата стойност на програмните разходи през годината достигна 1,69 милиона евро. Броят на финансираните проекти и размерът на програмното финансиране отбелязаха ръст с около 10% в сравнение с предходната година.

ИОО-София продължи да осъществява своята дейност чрез следните програми: Европейски политики и гражданско участие; Управление и публични политики; Обществен дебат; Правна програма; Програма Рома; както и чрез координация на инициативите в България на програма Изток-Изток и другите международни програми на мрежата от фондации “Сорос”.

В условията на икономическа криза ИОО-София осъществи и координира серия от проекти, финансирани от създадения по инициатива на Джордж Сорос “Извънреден фонд”, предназначен за подпомагане на обществата в Източна Европа в усилията им за справяне с негативните ефекти на кризата. Институтът също така постигна ключово партньорство със Световната банка в осъществяването на съвместна инициатива за мониторинг върху ефектите на икономическата криза върху българските домакинства и групите в неравностойно положение.

В отговор на задълбочаващата се криза на доверие на гражданите към публичните институции и демократичния процес в страната, ИОО-София се включи в усилията на гражданското общество, насочени към преодоляване на политическата корупция и гарантиране на честността на изборния процес. Като част от широка гражданска коалиция, Институтът лансира серия от предложения за укрепване на качеството на демократичния процес и за преодоляването на порочни практики като купуването на гласове. В резултат на това беше сключен широк граждански пакт за честни избори и бяха променени част от изборните правила, включително беше въведено законово изискване всички рекламни предизборни материали на политическите сили да съдържат предупреждение, че купуването и продаването на изборни гласове е престъпление. Институтът подкрепи осъществяването на гражданско наблюдение за честността на изборите чрез извършването на паралелно преброяване на гласовете в 134 секции по време на парламентарните избори.

През 2009 година, чрез новосъздадената *Инициатива за европейски политики*, Институт “Отворено общество” - София осъществи и серия от регионални проекти, насочени към повишаване на капацитета на новите страни членки на Европейски съюз при формирането и реализирането на общите политики на съюза.

В резултат на партньорство с *Инициативата за местно самоуправление* на Институт “Отворено общество” - Будапеща започна и реализацията на мащабна инициатива – “Платформа за създаване на проекти”. Амбицията на инициативата е да създаде мост между целите на “Десетилетието на ромското включване” и финансовите инструменти за развитие на Европейския съюз чрез осигуряване на безвъзмездна експертна помощ на общини и организации в райони с концентрация на уязвими групи от населението при подготовката на проекти за финансиране по европейските структурни фондове.

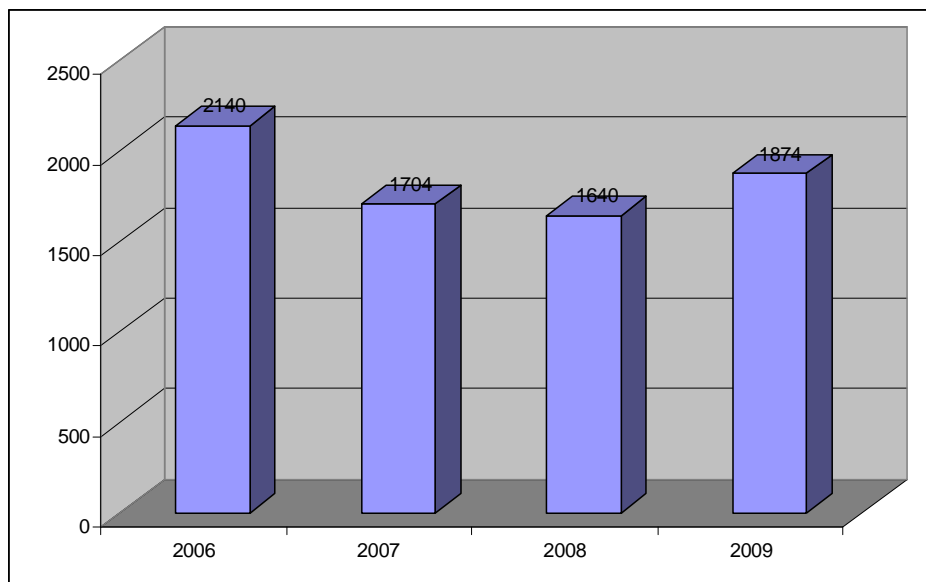
През 2009 година българското общество отбеляза 20 години от началото на прехода. През тези 20 години Институт “Отворено общество” беше неразделна и значима част от усилията на българските граждани да посрещнат предизвикателствата на промяната и да положат основните на едно демократично и свободно общество. Поглед назад показва, че за този 20-годишен период Институт “Отворено общество” е подкрепил реализацията на близо 20 000 индивидуални и колективни проекти на българското гражданско общество, включително е предоставил стипендии за обучение и международен обмен на близо 6000 български младежи, спомагайки за отварянето и модернизацията на обществото след десетилетията на тоталитарно управление. Общият обем на програмните разходи през този 20-годишен период възлиза на близо 100 милиона долара.

Георги Стойчев
Изпълнителен Директор

2. ФИНАНСОВ ПРОФИЛ

I. Приходи

Приходите от целеви финансираня през 2009 година са в размер на 1,9 милиона евро.

Фиг. 1 Приходи от целеви финансираня 2006-2008 година в хиляди евро

Размерът на признатите приходи от Институт “Отворено общество” - Цуг през 2009 година възлизат на 1,727 хиляди евро срещу 1,436 хиляди евро през 2008 година.

През 2009 г. Институтът стартира проект “Платформа за генериране на проекти”, финансиран от програма “Местно самоуправление” към Институт “Отворено общество” - Будапеща. Общата стойност на проекта за 2009 и 2010 година е 497 хиляди евро, от които за 2009 година 247 хиляди евро, включващи 20 хиляди евро собствен принос.

В изпълнение стратегията за разширяване източниците на финансиране, през 2009 година бяха привлечени следните финансираня от източници извън мрежата “Сорос”:

Донор	Наименование на проекта	Финансиране в хиляди евро	
		Общо	в.т.ч. усвоени през 2009 г
Тръст за гражданско общество в Централна и Източна Европа	Грантова схема "Овластяване на безвластните"	231	41
Тръст за гражданско общество в Централна и Източна Европа	Сравнително изследване за развитието на НПО сектора	23	2
Фонд за подкрепа на НПО, Европейско икономическо пространство	Мониторинг дейността на ДКЕВР	26	26
ПРООН	Проект "Сивикус"	6	6
Световна банка	Система за ранно сигнализиране	31	-
Европейска Комисия, ГД "Образование и култура"	Европейски граждански панел	24	-
Столична община	Подкрепа на консултативния процес	12	12
Други донори		60	60
	Общо	413	147

Приходи от управление на Резервен фонд

Доходите получени през 2008 година от дивиденди и продажба на дялове в ББФ, както и лихвите от тяхното депозирание, се капитализират в Резервен фонд. През 2009 година тези средства са инвестирани в балансирано портфолио от депозити и германски държавни ценни книжа. Реализирани са лихви в размер на 250 хиляди евро, средната доходност на депозираните суми е 6 %. В края на 2009 година инвестираните в депозити средства на Резервния фонд достигат до 4,1 милиона евро.

Крайният положителен резултат от дейността на Института през 2009 година възлиза на 218 хиляди евро.

Нетни активи

В резултат на положителния финансов резултат от 2009 година нетните активи са се увеличили до 5.1 милиона евро. В баланса на Института към 31 декември 2009 година фигурират сгради и терени на стойност 723 хиляди евро и инвестиции в дъщерни дружества на стойност 184 хиляди евро.

Институтът разполага с офис на ул. "Солунска" № 56 с 35 компютъризирани работни места и 2 зали за работни срещи.

II. Разходи

През 2009 година общият размер на разходите за дейността възлизат на 1,9 милиона евро срещу 1,7 милиона евро през 2008 година.

Размерът на програмните разходи достигна 1,7 милиона евро срещу 1,5 милиона евро през 2008 година и 1,4 милиона евро през 2007 година.

Размер на програмните разходи 2006-2009 г в хиляди евро

Област	2009	Отн. дял	2008	2007	2006
Управление и публични политики	528	31%	254	253	409
Европейски политики и гражданско участие	417	25%	434	280	504
Правна програма	184	11 %	257	223	396
Обществен дебат	106	6 %	129	134	218
Рома	203	12%	91	132	81
Образование и Младежки програми	35	2%	146	89	138
Обществено здравеопазване	14	1 %	21	55	62
Изток-Изток	65	4 %	73	101	94
Други	138	8 %	132	155	163
Общо	1 690	100	1 537	1 422	2 065

През 2009 година са реализирани 132 проекта, от които 52 проекта с организации, 7 проекта с експертни екипи и 73 проекта, осъществени от Институт “Отворено общество” – София. Оказана е подкрепа за участието на 26 български експерта в международни конференции по програма “Изток-Изток”. През 2008 година са реализирани 116 проекта, от които 55 проекта с организации, 5 проекта с експерти и 56 проекта, осъществени от Институт “Отворено общество” – София. Беше оказана подкрепа за участие на 33 български експерти по инициативи на програма “Изток-Изток”.

Брой на проектите реализирани през 2009 година

Програма	Брой проекти	в това число		
	Общо	Организации	Експерт. Екипи	Институт Отворено общество
Управление и публични политики	43	17	4	22
Европейски политики и гражданско участие	17	8		9
Правна програма	15	2	1	12
Обществен дебат	14	4	1	9
Рома	28	11	1	16
Образование и Младежки програми	4	2		2
Обществено здравеопазване	1			1
Изток-Изток	6	5		1
Други	4	3		1
Общо	132	52	7	73

Участие Конференции Изток-Изток	26
Стипендианти Ромски произход	27
Студенти обучавани в САЩ	5

Административният бюджет възлиза на 234 хиляди евро, което е 12 % от обема на разходите.

Програмната дейност се осъществява на основа съчетаване усилията на екипа на Института в партньорство с широки експертни общности.

III. Отчетност и контрол

Финансовата отчетност се води в съответствие с българското счетоводно законодателство, международните стандарти за финансов отчет, както и утвърдените стандарти в международната верига "Сорос" и изискванията на другите донори.

Функционалната валута, в която се отчита дейността на Институт "Отворено общество", е евро. Финансовите отчети се одитират от международно призната одиторска фирма, като през 2009 и 2008 година това е KPMG-България. Институт "Отворено общество"- София е регистриран в обществена полза и ежегодно прави публично достойно отчетите за своята дейност.

3. ПРОГРАМА “ЕВРОПЕЙСКИ ПОЛИТИКИ И ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ”

Като нова страна-членка на ЕС България споделя редица общи предизвикателства с останалите страни от петото разширяване в Централна и Източна Европа, произтичащи от общата историческа съдба през втората половина на XX век, по-ниското икономическо развитие в сравнение със старите страни-членки и по-ниското ниво на интеграция в европейските структури. 7 от 10-те нови страни-членки на ЕС все още не са членки на Евроразоната, а България и Румъния все още не са членки и на Шенгенската зона. Съществуват опасения, че в условията на глобална икономическа криза тези различия, както и наследените предубеждения може да се задълбочат и да доведат до един по-затворен и фрагментиран ЕС, където доминират процесите на ре-национализация на ключови политики.

Същевременно, вече три години след присъединяването, България среща редица специфични предизвикателства, свързани със способността за ефективно противодействие на организираната престъпност и корупцията, липсата на административен капацитет за усвояване на средствата от ЕС и за пълноценно и равноправно участие в процеса на вземане на решения на европейско ниво, както и редица дефицити на функциониращата демокрация, които са предизвикателства и за отвореното общество в страната.

На този фон ролята на програма “Европейски политики и гражданско участие” е да съдейства за пълноценното интегриране на България в ЕС, както и за укрепването на капацитета българските институции и граждани да прилагат общите европейски политики и да участват в тяхното формиране.

Програмата комбинира изследователски и аналитични подходи с дейности по застъпничество и мониторинг върху релевантните институции.

Специфичен инструмент на програмата е *Инициативата за европейски политики*, чрез която програмата осъществява дейност в новите страни членки от ЦИЕ за постигане на:

- По-голяма “отвореност” на конкретни съществуващи политики на ЕС (визова политика, политика на трудови пазари, политика на разширяване)
- По-голяма релевантност на общите политики към специфичните нужди на новите страни-членки (икономически политики, политики на догонващо развитие)
- По-активно гражданско участие и по-ефективно използване на потенциала на създадения през годините на прехода неправителствен сектор в ЦИЕ в процеса на формиране на европейски политики.

Чрез *Инициативата за европейски политики*, програмата установява и развива контакти с изследователски институти и експерти със сходни цели в ЕС и особено в новите страни-членки от ЦИЕ, както и в страните, включени в политиката на съседство и Западните Балкани.

Основни инициативи на програмата през 2009:

- Провеждане на международна конференция “**Новият дневен ред за реформи в новите страни-членки на ЕС**”, с подкрепата на Световната банка, на която български и международни експерти, политици и лидери на общественото мнение обсъдиха новия дневен ред за реформи в страните-членки на ЕС от Централна и Източна Европа в контекста на световна икономическа и финансова криза.
- Провеждане на международна конференция на тема “**Икономически и политически предизвикателства на присъединяването към Евроразоната**” с участието на български и

международни експерти, политици и лидери на общественото мнение, които обсъдиха различните сценарии, политически алтернативи и времева рамка за присъединяване на новите страни-членки на ЕС от Централна и Източна Европа към Евророната. Конференцията бе базирана на *обобщаващия доклад и деветте национални доклада по проект "Икономически и политически предизвикателства пред присъединяване към Евророната"* на Инициативата за европейски политики, публикувани на www.eupi.eu

- Тясно и ползотворно стратегическо партньорство с **програма "Изток-Изток: Партньорство отвъд границите"**, насочено към подкрепа на международния обмен на идеи, информация и съвместна работа между лица и организации от страните от ЦИЕ и Централна Азия за утвърждаване на отвореното общество. Дейностите на двете програми биват координирани на ниво визия в рамката на Институт "Отворено общество" – София и на проектна основа. Програма "Изток-Изток: Партньорство отвъд границите" подкрепи финансово публичната част от международното представяне на резултатите от изследванията в рамките на Инициативата за европейски политики.
- Тясно сътрудничество с **Тръст за гражданско общество в ЦИЕ** що се отнася до стимулиране на гражданското участие в процесите на вземане на решения и с цел социалното и икономическо приобщаване на маргинализирани групи (малцинства; самотни родители; възрастни хора; хора с увреждания; деца в риск; хора, живеещи в изолирани и отдалечени населени места и др.)
- Оценка на гражданското общество в България (т.нар. **Индекс на гражданското общество**) по международна методология и като местен партньор на CIVICUS и в сътрудничество с UNDP на национално ниво.
- Проект **"Европейски граждански панел - нови демократични инструменти за нови институции"**, който се осъществява в партньорство с ECAS и партньори от Унгария, Латвия и Германия и е финансиран от Европейската Комисия, ГД "Образование и култура". В рамките на проекта се проведеха 4 национални граждански панела в България, Германия, Унгария и Латвия на тема "Кои са най-добрите методи за взаимодействие между ЕС и гражданското общество".

Проекти		
Организация	Тема	Сума
Transition online (TOL)	Изграждане на интернет базирана информационна система за публичен контрол за разходите от Европейските фондове за селско стопанство в България - AGRI WATCH	3 000 EUR
Академична лига за Югоизточна Европа	Евроинтеграция и национализъм на микро ниво	3 537 EUR
Институт за Регионални и Международни Изследвания	Експерт-стипендианти: Стефан Ралчев и Александър Маринов	6 136 EUR
Клуб "Отворено общество" - Русе	Проект за устойчиво развитие на клуба през следващите пет години	10 000 EUR
Собствени проекти		
	Европейски граждански панел: Нови демократични инструменти за нови институции	19 001 EUR
	Икономика и политика на присъединяването към Еврозоната	75 038 EUR
	Комуникационна стратегия на Инициативата за Европейски Политики	22 167 EUR
	Нерешените задачи от петото разширяване	24 622 EUR
	Новите срани членки като участници във формирането на дневния ред на разширения Европейски Съюз	50 503 EUR
	Оценка на състоянието на гражданското общество в България" по методологията CIVICUS	17 140 EUR
	Представяне на анализите от проект: "Нерешените задачи от петото разширяване"	23 935 EUR
	Социологическо изследване на нагласите към европейските институции	5 960 EUR
	Устойчивият феномен "Жълта преса/народна преса" - социологическо проучване	11 662 EUR

4. ПРОГРАМА "ИЗТОК-ИЗТОК"

Проекти		
Организация	Тема	Сума
Сдружение "БЪЛГАРУМЪНИЯ"	Изток-Изток : България - Румъния "Трансгранични семинари за сътрудничество"	6 029 EUR
Фондация "За човешки отношения"	Психично-здравни услуги в общността: подкрепа на семейства на хронично болни лица с психични разстройства	4 974 EUR
Фондация "РискМонитор"	Организирана престъпност и политическия процес: Балканският случай	6 813 EUR
Център за развитие на медиите	"Медийна саморегулация: Научените уроци от България - проект за обмяна на опит между медийни неправителствени организации от Казахстан и България по въпроси, свързани с етиката и медийната саморегулация	7 075 EUR
Български център за нестопанско право	Мрежа за нестопанско право	12 609 EUR
Ана Георгиева Пиринска	По-доброто възприемане на политическата криза в Молдова след изборите	405 EUR
Валентина Иванова Лесенска	Подобряване на превенцията и интервенцията при случаи на малтретиране на деца в Източна Европа	291 EUR
Диана Атанасова Русева	Подобряване на превенцията и интервенцията при случаи на малтретиране на деца в Източна Европа	294 EUR
Мария Димитрова Михайлова	Подобряване на превенцията и интервенцията при случаи на малтретиране на деца в Източна Европа	283 EUR
Мина Димитрова Попова	Финална среща на международна експертна група за безопасност на пациента	65 EUR
Надя Иванова Стойкова	Подобряване на превенцията и интервенцията при случаи на малтретиране на деца в Източна Европа	287 EUR
Недялка Милкова Ведър	Международна Конференция "Продуктивно обучение"	505 EUR
Нели Иванова Костадинова	Повишаване знанията за пациентските права в Албания как да се прилагат в здравеопазването	451 EUR
Огнян Георгиев Георгиев	По-доброто възприемане на политическата криза в Молдова след изборите	523 EUR
Росен Иванов Димов	Младежки Политики за устойчиво развитие	801 EUR
Румяна Радославова Каишева	Форум Клуж - Култура и градско развитие	325 EUR
Юрий Димитров Вълковковски	Форум Клуж - Култура и градско развитие	206 EUR
Александра Благовестова Йосифова	Добри практики в развитието на младежки политики	398 EUR

Валентина Стефанова Славева-Найденова	Създаване и подпомагане на Първата Регионална Парламентарна Зелена Лоби Група	129 EUR
Дим Стоянов Дуков	Регионална среща и семинар за предложението за Директива към Европейския Парламент и Съвета за прилагане на пациентските права в трансграничната грижа	399 EUR
Елица Пламенова Тодорова	Приложение на пациентските права в трансграничната здравна грижа	389 EUR
Йорданка Страхилова Треновска	Децата от малцинствата на Балканите. Правото на образование	329 EUR
Кина Димитрова Котларска	Лятно училище - от манипулация на историята към изграждане на европейско образование - научените уроци от съседите	644 EUR
Костадин Иванов Грозев	Лятно училище - от манипулация на историята към изграждане на европейско образование - научените уроци от съседите	536 EUR
Мариана Цветанова Христова	Създаване и подпомагане на Първата Регионална Парламентарна Зелена Лоби Група	35 EUR
Марин Петров Лесенски	Проекти и перспективи за сътрудничество в Евразия	404 EUR
Наталия Наскова Николова	Младежки Политики за устойчиво развитие	863 EUR
Николай Янков Сиджимов	Създаване и подпомагане на Първата Регионална Парламентарна Зелена Лоби Група	35 EUR
Радка Ганчева Дончева	Добри практики в развитието на младежки политики	383 EUR
Росен Иванов Димов	Добри практики в развитието на младежки политики	801 EUR
Станимир Валентинов Атанасов	Добри практики в развитието на младежки политики	383 EUR
Собствени проекти		
	Международна конференция "Нерешените задачи на петото разширяване"	16 265 EUR

5. Конкурс "Овластяване на безвластните", финансиран от ТРЪСТ ЗА ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО В ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА

Организация	Тема	Сума
Българска фондация "БИОРАЗНООБРАЗИЕ"	Кампания "За да остане природа в България" - увеличаван	7 518 EUR
Сдружение SOS Детски селища, България	Платформа Социални Политики - Бяла книга: Подкрепа на уязвимите групи в България. Принципи на ефективната социална политика	15 060 EUR
Сдружение "Болкан асист"	Форум Гражданско участие - фамилия на НПО в областта на регионалното развитие	10 226 EUR
Фондация за градски проекти и изследвания	Европейски семинар "Градско развитие и култура"	2 637 EUR

6. УПРАВЛЕНИЕ И ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ

Съгласно Стратегическия план за действие за 2009 г., Програмата „Управление и публични политики“ (УПП) на Института „Отворено общество“ – София, работи по следните приоритети: 1) Публични политики на местно ниво; 2) Публични бюджети; 3) Оценка и управление на риска при публичните политики.

В допълнение към стратегическите приоритетни области, Програмата отдели специално внимание на образованието и общественото здравеопазване и протичащите реформи в тях. Изхождайки от опита през последните години беше наблегнато на публичното финансиране и децентрализацията в тези два сектора.

Друга насока на дейността на Програмата е Платформата за създаване на проекти (ПСП), която е част от Инициативата за местно управление и реформа на публичните услуги на Институт „Отворено общество“ в Будапеща под надслов “Подобряване на ромското включване чрез изграждане на капацитет за максимално използване на фондовете на ЕС”.

През 2009 г. Програма Управление и публични политики осъществи също проекти в сътрудничество с редица партньори, сред които важна роля играят международни организации като Световна банка и УНИЦЕФ. Програмата си сътрудничи и с местни НПО и осъществи проекти, финансирани от норвежки фонд, Софийска община и Министерството на образованието, младежта и науката. Проектите обхващат разнообразни области като прозрачността на Държавната агенция за енергийно и водно регулиране, гражданско участие в Софийска община и благосъстояние на децата в ранно детство.

Описание на осъществените проекти и основни резултати:

1. Публични политики на местно ниво

Подкрепа на консултативния процес в Софийска община

През 2009 г. Програмата УПП осъществи проект, съфинансиран по Програмата „Европейски проекти и развитие на гражданското общество“ на Общинския съвет на град София, с основна цел да подобри взаимодействието между структурите на гражданското общество и общината. По проекта бяха разработени практически способности и стратегически процедури за улесняване на консултативния процес между представители на местната общност и общината. Създаден бе публичен електронен регистър на съществуващите съвети за граждански консултации, за да се повиши нивото на информираност на гражданите и другите заинтересовани страни за възможностите и механизмите на участие в консултативния процес на Софийска община. На уеб-страницата на регистъра гражданите и организациите им могат да дават обратна връзка относно политиките, изпълнявани от Общинския съвет. Публичният електронен регистър е на адрес <http://eroh.throwbeans.com/> и е едно от основните средства на Общинския съвет на София да провежда процеса на активно консултиране.

2. Публични бюджети

Мониторинг на икономиката и държавния бюджет

Програмата Управление и публични политики натрупа значителен опит в мониторинга на публичните бюджети след началото на инициативата „Макро уоч“ и „Бъджет уоч“ през 2007 г. Мониторингът на макроикономическите показатели и държавния бюджет беше продължен през цялата 2009 г., особено в контекста на световната финансова и икономическа криза. Проектът включваше изготвянето на месечни доклади за изпълнението на консолидирания държавен бюджет и организирането на три пресконференции за публичен дебат по въздействието на кризата върху българската икономика, съществуващите политически и икономически рискове и реакциите на правителството. Анализите на групата „Макро уоч“, изготвени от известни икономически експерти, бяха публикувани в електронното издание www.politki.bg

Варианти за фискална политика след парламентарните избори

“Варианти за фискална политика след парламентарните избори” е доклад на Института по икономика и международни отношения, чието изготвяне е финансирано от Програма Управление и публични политики. В доклада се анализира държавния бюджет за 2009 г. и изпълнението му в контекста на икономическата криза и желанието на българската страна да се включи в еврозоната. На базата на анализа на текущата ситуация, авторите дават препоръки за различни фискални стратегии, които правителството следва да приеме в процеса на планиране на държавния бюджет за 2010 г. В доклада се представя алтернатива на възможните решения, посочени по време на големите публични дискусии по проектобюджета за 2010 г.

Политики за повишаване на конкурентноспособността на българската икономика

По проекта бе направена оценка на мерките на българското правителство за повишаване на конкурентноспособността на българската икономика. Изследването бе основано на сравнителен анализ на три проучвания на конкурентноспособността на националната икономика: Доклада за глобалната конкурентноспособност на Световния икономически форум; Годишника на световната конкурентноспособност на Международния институт по развитие на управлението (ИРУ) и изследването на Индекса на националната конкурентноспособност, проведено от екип на Министерството на икономиката и Центъра за икономическо развитие. Беше изготвен доклад “Анализ и оценка на ефективността на политиките за повишаване на конкурентноспособността на българската икономика съгласно Националната програма за реформи”. В него се излагат конкретни мерки за подобряване на бизнес средата в България и се сравнява националното развитие на страната с това на останалите държави членки на ЕС. Анализът беше включен в Доклада за глобалната конкурентноспособност 2009-2010 г. на Световния икономически форум. В рамките на Програмата УПП през 2010 г. се предвижда провеждане на публична конференция за представяне на този доклад и организиране на публичен дебат за мерките на правителството в тази област и значението им в условията на икономическа криза.

Здравнонеосигурените в България

През последните няколко години Програма УПП провежда последователен мониторинг на изпълнението на публичните бюджети. Обръща се също внимание на публичните финанси в здравния сектор и конкретно в Националната здравноосигурителна каса. Нарастващият брой здравнонеосигурени лица през последните години (1.3 милиона през 2009 г.) повдига въпроса за

техния социален и икономически статус, достъпа до услуги, основанията за отпадане от публичната здравна система и последствията от това върху финансирането ѝ. Беше проведено социологическо проучване, за да се определи профила на неосигурените в България. Основните констатации и анализът на националния модел на здравна система бяха включени в доклад под надслов „Здравнонеосигурените в България“ (Институт „Отворено общество“ – София, 2009 г.), който бе представен и обсъден публично през май 2009 г., привличайки вниманието на обществеността и заинтересованите страни върху този проблем.

Анализ на ефикасността на публичните разходи за култура

Следвайки насоката за мониторинг на публичните бюджети през 2009 г. по Програмата беше направен анализ на публичните разходи за култура. Резултатите бяха представени в специално издание на електронното списание *Politiki* (www.politiki.bg). Идеята бе да се разработят алтернативни политики, принципи и методи на финансиране, за да се насърчи потреблението, участието и развитието на изкуството и културата в България, отразявайки конкретно въздействието на финансовата криза.

Граждански мониторинг на Държавната агенция за енергийно и водно регулиране

Този проект беше финансиран по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и беше изпълнен в сътрудничество с Института за развитие на публичната среда и Българската национална асоциация на потребителите. През 2009 г. партньорите по проекта проведоха граждански мониторинг на откритите срещи на Държавната агенция за енергийно и водно регулиране, анализираха съответното законодателство и проучиха процедурата на Агенцията относно обществените дебати и консултации със заинтересованите страни. Отделно беше проведен медиен мониторинг, за да се проследи как дейностите на регулатора се отразяват в българската преса. Резултатите от проекта бяха публикувани в специален доклад. Екипът по проекта изработи информационна листовка по процедурите за жалби и оплаквания от потребителите. Докладът и листовката бяха представени на публична дискусия.

3. Управление и оценка на риска на публичните политики

Управленски решения, основани на доказателства в областта на общественото здраве

През последните години подходът „медицина, основана на доказателства“ беше обсъден и частично приложен на практика в здравния сектор в цял свят. Този проект проучва възможностите за прилагане на този подход при взимане на решения, основани на доказателства в областта на управление на здравеопазването в България. На базата на интервюта, теренна работа и кабинетни проучвания бяха изготвени 5 аналитични доклада за събирането на здравна информация, методите на финансиране на здравната система, психологическо здравеопазване, политиката на регионално разпределение на здравните ресурси и човешките ресурси в здравната сфера в България. Проектът ще приключи с изготвянето на окончателен доклад и организирането на публична конференция за основните констатации по изследването. Тези дейности по проекта следват един от основните приоритети на Програмата УПП – да се оценят реформите в здравната система на България и да се очертаят основните проблеми и възможните им решения.

Разработване на серия от документи за разработване на политики за образователната реформа в България (финансиран съвместно от LGI – 23, 775 USD и ИОО-С – 36,370 EUR)

През 2009 г. започна изработването на серия аналитични доклади, които проучват подробно реформите в сферата на образованието и въздействието на делегираните бюджети и единните разходни стандарти. Допълнително финансиране беше осигурено от LGI – Будапеща, за да се разширят проектните дейности чрез привличане на старши експерти за изпълнение на работата и

публикуване на изготвените доклади. Тези доклади ще представляват независима, безпристрастна оценка на напредъка на образователната реформа и ще послужат за основа на препоръки и предложения за подобряване на правителствените програми и стратегии в областта на образованието.

Екипът по проекта се състои от петима български експерти в областта на образованието и двама международни консултанти (Ян Херчински и Микаел Хербст) по експертната работа, които ще разработят отделни анализи. Темите на докладите са:

1. Формули за разпределение на средствата между училищата
2. Оптимизиране на училищната мрежа
3. Процесът на бюджетиране
4. Делегираните бюджети
5. Правомощия на училищните директори

Основният очакван резултат от проекта е да се насърчи политическия диалог за реформите в управлението на образованието и начините на финансиране чрез независима оценка на процеса на реформиране. Така ще се подобри дебатът между заинтересованите страни за ефикасността, ефективността и качеството на образованието.

Предвижда се проектът да приключи през месец май 2010 г.

Образователна интеграция чрез Закона за училищното образование

През 2009 г. Министерството на образованието изготви проект на Закон за училищното образование и преди приемането му откри обществена дискусия по него. По Програмата УПП бе финансиран проект към Центъра за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе” с цел да се направят конкретни предложения за интегриране на ученици от етническите малцинства в училищата. Целта беше да се използва опита на хора, работещи пряко с конкретните целеви групи: училищни директори, учители, НПО, Регионалните инспекторати по образование и представители на общинските администрации. В резултат на обсъждания на кръгла маса и застъпнически срещи бяха изработени предложения за промени на проектозакона. Изготвеният документ беше представен на Министерството на образованието. Допълнителна дейност по проекта беше възстановяването на Консултативния съвет по образователно интегриране на деца и ученици от етническите малцинства към Министерството през месец декември 2009 г.

Образование

Следвайки един от основните си приоритети, през 2009 г. по Програмата бяха финансирани различни проекти в областта на образованието. Инициран беше проектът „Млади идеи за Европа” (www.youngideasforeurope.eu, по инициатива на Фондация „Роберт Бош”), който дава възможност на ученици на възраст 16-18 години да участват в симулационна игра за климатичните промени и енергията в Европа. През 2010 г. участниците, заедно с ученици от цяла Европа, ще изготвят Общ план за действие „Нова енергия за Европа”, който ще бъде представен на Испанското председателство на ЕС през месец май. Проектът попада в рамките на целите на програмата УПП за насърчаване развитието на младежкото образование чрез не-формално учене, ролеви игри и интерактивни методи.

Друг младежки проект, финансиран по Програмата, е „СОФИМУН” - международна симулация на модела на Обединените нации (<http://www.sofimun.org/>). Той привлича младежки лидери от цял свят, вдъхновени да работят заедно и да обсъждат някои от най-важните проблеми на съвременния свят. Това ежегодно събитие се отразява от националните и международни медии, и е началната

точка в кариерата на много от лидерите в ООН, включително на настоящия Генерален секретар Бан Ки Мун.

Във връзка с целта си да подкрепя гражданското участие при формулиране и изпълнение на публични политики, и като се фокусира върху развитието на образователните реформи, през 2009 г. Програма УПП инициира Проучване на родителското участие в училищното образование заедно с Центъра за изучаване на образователни политики към Университета в Любляна. Проектът е във втората си фаза: „**Напредък на образователното включване и качество в страните от Югоизточна Европа**“, която се изпълнява в 10 държави. В България е проведено национално представително проучване, като специално внимание е отделено на ромските семейства. Резултатите от различните национални изследвания ще се представят и обсъдят на международна конференция в Черна гора през месец април 2010 г. Целта на проекта е да се привлече общественото внимание върху достъпа до образование, дискриминацията и липсата на адекватни публични политики и инициативи на заинтересованите страни по отношение на предоставяне на качествени образователни услуги.

Платформа за създаване на проекти

Платформата за създаване на проекти (ПСП) е част от проекта, озаглавен “Общности в действие: Подобряване на ромското включване чрез изграждане на капацитет за максимално използване на средства от ЕС”, финансиран по Инициативата за местно управление и реформа на публичните услуги на Института „Отворено общество“-Будапеща. ПСП се ръководи от Института „Отворено общество“-София по Програма УПП в консорциум с 3 други организации: Ресурсен център по децентрализация и общинско развитие, Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“ и Националната асоциация на държавните служители, работещи по ромските въпроси в публичната администрация.

Целта на платформата е да се подкрепят ромските организации и българските общини с ромско население в разработването на успешни проекти, които да кандидатстват за финансиране по Структурните фондове на ЕС и други източници на финансиране от ЕС. В този контекст ИОО-София се стреми да свърже целите на Декадата на ромското включване 2005-2010 с финансовите инструменти за европейска интеграция. През 2009 г. екипът на ПСП обработи повече от 130 проектни идеи. В резултат от работата на Платформата 10 от тези проекти спечелиха финансиране на обща стойност от 1.9 милиона лева.

Изпълнението на инициативата ПСП укрепи капацитета и опита на ромските организации и ромските лидери в България, участвали в нея. Застъпническите дейности имаха значително въздействие върху изпълнението на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Като наблюдатели на всички важни оперативни програми бяха избрани ромски представители. През 2010 г. ПСП планира да разшири застъпническата си дейност като обърне внимание на други въпроси, които не са пряка част от обектите на Структурните фондове, но са свързани с потенциала им да подкрепят интеграцията на ромското население.

Обобщени статистически данни за първата година от функционирането на ПСП

Година	Общо	Проектна идея, одобрена за консултация	Прекратена консултация или не-предаден проект	В процес на консултация	Проекти, предадени за одобрение	Финансирани проекти
2009	134	24	34	14	52	10 (общо = 1 961 950 лв.; 1 EUR = 1.95583 лв.)

*****

Предвид влиянието на финансовата и икономическа криза върху българското общество през м. декември 2009 г. Програма Управление и публични политики заедно със Световната банка стартираха съвместен проект за мониторинг на кризата чрез създаване на система за ранно предупреждение. Проектът предвижда разработването на методология и провеждане на национално представително проучване на домакинствата със специално внимание върху ромското население за изследване на въздействието на кризата върху социалните и икономически условия на българските семейства.

През 2009 г. Програмата УПП продължи да подкрепя социологическото звено на ИОО-София и участва във финансирането на проект за предоставяне на достъп до данните от социологическите проучвания, проведени от Института (<http://www.opendata.bg/>).

Проекти		
Организация	Тема	Сума
Фондация "Крал Бодуен"	Европейски граждански консултации	10 000 EUR
Център за икономическо развитие	Политики за повишаване на конкурентноспособността на българската икономика	10 021 EUR
Консорциум "ЕКСПЕРТНИ АНАЛИЗИ"	Доразвиване на анализи за политики за образователна реформа в България	18 194 EUR
Фондация "Гъливер клиринг хауз"	Инерция или развитие: Анализ на ефикасността на публичните политики за култура	9 663 EUR
Център за междуетнически диалог и толерантност "Амалипе"	Образователна интеграция - чрез закона за училищното образование	3 427 EUR
Главна редакция на педагогическите списания	Образователни и възпитателни проблеми при децата - мигранти	5 169 EUR
Фондация "Софийски интернационален модел Обединени нации"	Спонсорство на Втората международна конференция "Модел Обединени нации"	1 790 EUR
Йоана Сашова Балчова	Ролята на младите в задаването на политическия дневен ред	1 534 EUR
Петър Рангелов Георгиев	Ролята на младите в задаването на политическия дневен ред	1 534 EUR
Студентски съвет към Факултета по журналистика и масова комуникация при СУ	Студентско интернет радио	9 193 EUR
Собствени проекти		
	Наблюдение върху икономиката и държавния бюджет, обобщаващи анализи по отношение на изпълнението на държавния бюджет, макроикономическите тенденции, финасовите рискове	40 557 EUR

	България 2009-2012: Предизвикателства и решения	5 122 EUR
	Въздействие на кризата върху политиките за култура	1 534 EUR
	Инерция или развитие: Анализ на ефикасността на публичните политики за култура	6 279 EUR
	"Децата на София - политики за благосъстоянието на децата	11 878 EUR
	Застъпничество за открит местен бюджет - разработване и въвеждане на стандарти за открито управление на местните власти	4 650 EUR
	Публикуване и публично представяне на доклад "Здравнонеосигурените в България"	5 092 EUR
	Изграждане на информационен пул "Политики за преодоляване изолацията на уязвими групи"	7 646 EUR
	Подготовка на доклад по Многоцелевото изследване на домакинствата - обобщаващи анализи.	1 479 EUR
	Социологическо изследване нагласите на населението в условията на икономическа криза	3 191 EUR
	Млади идеи за Европа: Нова енергия за Европа - ученическа симулационна игра за климатичните промени и енергетиката и развиване на План за действие "Нова енергия за Европа"	1 350 EUR
	Политика за управленски решения в зравеопазването, основани на доказателства	16 453 EUR
	Открити данни - Предоставяне на открит достъп до пълните данни от социологически изследвания на ИОО	13 892 EUR
	Методология за предпроектни проучвания в помощ на общините (feasibility studies)	6 341 EUR
	Основни инструменти за анализ на големи инвестиционни проекти	1 694 EUR
	Развитие на капацитета на обществени посредници и представители на местната власт за прилагане принципите на добро управление, прозрачност и гражданско участие при провеждане на публични политики	2 899 EUR
	Работни тетрадки за анализ на образователните политики.	3 384 EUR
	Разработване на серия от 7 доклада за политики за образователна реформа в България	9 520 EUR

	Оценка на ефектите от прилагането на единните разходни стандарти в образованието	716 EUR
	Съвместни издания с Научно-методическите списания на МОН	1 917 EUR
	Участие на родителите в училищното образование - национално представително изследване	6 973 EUR
	“Система за ранно сигнализиране” Социологически изследвания за ефектите на икономическата криза върху домакинствата с фокус върху ромски семейства	4 779 EUR

**7. ПЛАТФОРМА ЗА ГЕНЕРИРАНЕ НА
"Местно самоуправление" Институт**

**ПРОЕКТИ финансиран от програма
Отворено общество Будапеща**

Проекти		
Организация		Сума
Център за междуетнически диалог и толерантност "Амалипе"	Партнираща организация, организиране на обучения и регионален партньор	30 070 EUR
Ресурсен център по децентрализация и общинско развитие"	Партнираща организация	7 500 EUR
Национална асоциация на служителите, работещи по ромски въпроси в публичната администрация"	Партнираща организация	3 300 EUR
Сдружение "Асоциация Интегро"	Регионален партньор	6 000 EUR
Сдружение "Свят без граници"	Регионален партньор	6 000 EUR
Сдружение ЛАРГО - "Либерална алтернатива"	Регионален партньор	6 000 EUR
Фондация "Рома-Лом"	Регионален партньор	1 200 EUR
Фондация за регионално развитие "Рома" Пловдив	Регионален партньор	6 000 EUR

8. Мониторинг дейността на Държавна комисия за енергетиката и водно регулиране

Финансиран от Фонд за подкрепа на НПО, финансов механизъм на Европейско икономическо пространство

Проекти		
Организация		Сума
Институт за развитие на публичната среда	Партнираща организация	6 739 EUR
Национална асоциация на българските потребители	Партнираща организация	4 344 EUR

9. ПРАВНА ПРОГРАМА

Правна програма запазва и доразвива основната си стратегическа насоченост да отстоява принципите на върховенство на закона и защита на основните права на гражданите, като работи за необратимостта на реформите в областта на правосъдието и стимулира прозрачността и отчетността на органите на МВР и съдебната власт.

ОСНОВНИ ПРАВА НА ГРАЖДАНИТЕ

През 2009 година Програмата приключи дейността по съвместен проект с Open Society Justice Initiative под името “Механизъм за предоставяне на правна помощ от дежурни адвокати”. Проектът беше осъществен във Велико Търново, в партньорство с местната Адвокатска колегия и Областната дирекция на полицията и с активното участие на Националното бюро за правна помощ, Висшия адвокатски съвет, Министерствата на правосъдието и вътрешните работи.

В резултат на проекта беше изработена и тествана пилотно нова процедура за връзка между полицията и адвокатската колегия. Изработената схема ще улесни достъпа на лицата, задържани в полицейските управления до адвокатска помощ, ще гарантира по-добро ниво на защита на основните човешки права и ще допринесе за намаляване на процесуалните нарушения след образуване на наказателно производство.

Успешното тестване на механизма във Велико Търново доведе до промени и допълнения в действащата нормативна база на национално ниво. През 2009 година като последица от проекта бяха променени Наредбата за заплащане на правна помощ и вътрешната инструкция на МВР № ІЗ-1711 за полицейските управления. Основните промени включват определяне на възнагражденията на дежурните адвокати (като се предвижда допълнително заплащане за тези, които предоставят правна помощ извън работно време), специални разпоредби относно регистрирането на телефонните обаждания до адвокатите и ясни инструкции за полицейските служители относно предоставянето на предварителна информация на адвокатите за арестуваното лице и обстоятелството на задържането му.

Друга важна дейност по проекта беше подготовката и отпечатването на брошура “Права на задържаните”, която на разбираем език представя на задържаните лица техните основни права по време на полицейско задържане. Поради големия брой задържани чужденци, освен на български език, текстовете бяха преведени и публикувани и на девет други езика. Копия от брошурата са предоставени на Националното бюро за правна помощ и на Министерство на вътрешните работи за разпространение във всички РПУ в страната.

Резултатите от пилотния проект бяха представени на международна конференция, която се проведе на 30-31 октомври 2009 година в София с участието на представители на бюрата за правна помощ и адвокати от осем държави, сред които Русия, Грузия и Молдова.

Изводите и препоръките на проекта са до голяма степен взети предвид и от българското правителство при изработването на Стратегия за реформа на съдебната система за периода 2009-2013 г. в сектор “Равен достъп до правосъдие”.

През 2009 година Програмата започна подготовка и планиране на трета фаза на “Гражданско наблюдение в полицията”, което има за задача да регистрира спазването на международно правните стандарти за защита на правата на човека при полицейско задържане. Беше разработено предложение за споразумение с МВР за осъществяване на наблюдението през 2010 година, което очаква одобрение от страна на новото политическо ръководство на Министерството.

Резултатите от първите два етапа от проекта бяха представени на семинар, проведен в началото на декември 2009 година като част от Националната програма за участие на Република България в междуправителствените дейности на Съвета на Европа - Сътрудничество в правната област.

ПРОЗРАЧНОСТ И ОТЧЕТНОСТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ

През 2009 година Програмата завърши изследване по темата “Цената на правосъдието в България – оценка на динамиката и ефективността на обществените разходи за правосъдие през 1998–2008 година”. Изследването беше представено пред ръководството на Министерството на правосъдието и членове на Висшия съдебен съвет през май 2009 година. Оценката представлява първи по рода си опит за преформулиране на публичния дебат за правосъдието като вид обществена услуга, което трябва да бъде достъпно до максимален брой потребители срещу една разумна цена. Резултатите от изследването бяха широко отразени в медиите.

В рамките на същия приоритет, Програмата е трайно ангажирана с усилия за подобряване на достъпа до обществена информация за дейността на МВР. През 2009 година започна изпълнението на съвместен проект с Фондация “Програма Достъп до информация” под името “Какво (не)знаем за МВР”. Проектът се състои в сравнително изследване за наличната обществена информация за полицията и МВР в 10 държави (САЩ, Австралия, Швейцария, Белгия, Франция, Люксембург, Канада, Германия, Австрия и Дания). Проектът ще послужи за основа на разгръщането на обществена кампания за повече прозрачност в работата на МВР. Резултатите от изследването ще бъдат представени пред януари 2010 година.

През 2009 година Програмата завърши и представи и “Изследване на правните проблеми на гражданите по метода *justiciable events*”. Това е първото за България представително социологическо изследване на честно-правните проблеми на гражданите (гражданско и административно право). То запълва една голяма празнота – приоритетите за реформа на съдебната система са определяни до сега без обективна оценка на нуждите на гражданите от правосъдие, като основен фактор за продължаване на реформите продължава да бъде Европейската комисия. Изследването на правните проблеми дава възможност от една страна да се определят точно областите на правото и органите на правосъдието, които наистина имат нужда от реформи и позволява напредъка на реформите да бъде отчитан спрямо обективни показатели. Част от формулираните в хода на изследването конкретни препоръки ще бъдат взети предвид от Министерството на правосъдието при изработването на Стратегията за продължаване на съдебната реформа.

През 2009 година Програмата осъществи и партньорски проект с влиятелния европейски тинк танк - Center for European Policy Studies (CEPS). Проектът анализира критично

възможностите и инструментите, с които разполага ЕС за да стимулира подобряване на правосъдието на държавите – членки. Резултатите от изследването бяха обобщени в доклад “Safeguarding the Rule of Law in an Enlarged EU – the Cases of Bulgaria and Romania”, представен на 24 април 2009 година по време на специална конференция в Брюксел.

МИГРАЦИЯ

Тази страна от дейността на Програмата е насочена към постигането на две цели: от една страна събиране на обективна и достоверна информация за движението на хора, което да позволи формулирането на рационална и отговорна национална миграционна политика и от друга - защита на свободата на придвижване като основно човешко право и на основните права на мигрантите.

През 2009 година Програмата започна работа по проект “Тенденции в трансграничната миграция на работна сила и свободното движение на хора - ефекти за България”. Изследването има за задача да оцени ефекта от световната финансова и икономическа криза върху движението на хора от и към България. Беше сформиран изследователски екип и разработена методология за осъществяване на изследването. През есента на 2009 година бяха набрани и миграционни данни от всички заинтересовани институции на национално ниво, както и очертани профила на имигрантите в България и проведено изследване на профила на българските емигранти на остров Родос, Гърция.

Програмата участва и в организирането на Панаир на бежанската култура по случай Международния ден на толерантността. Панаирът беше проведен на 16 ноември в Центъра за култура и дебат “Червената къща” и даде възможност за представяне на културата и традициите на различни държави, от които има бежанци у нас.

В допълнение към основната си дейност и по покана на съответните държавни органи, Правна програма периодично предоставя експертни становища по проекти за планови документи на правителството и законопроекти. През 2009 година Програмата подготви експертни становища по проекта за Стратегия за реформа на съдебната система за периода 2009-2013 г. в сектор “Равен достъп до правосъдие”, проекта за Национална стратегия за превенция и борба с корупцията и организираната престъпност (Приета от МС на 18 ноември 2009 година), проекта за вътрешна инструкция на МВР № ІЗ-1711 за местата за задържане и Правилата за избор на нови административни ръководители от Висшия съдебен съвет.

Програмата е член и участва активно в работата на обществените съвети към Министъра на правосъдието и към Комисията за борба с корупцията и по професионална етика на ВСС.

Проекти		
Организация / Проект	Тема	Сума
Колектив с ръководител Диана Иванова	По проект "Жените на Вършец и миграцията в Италия"	3 068 EUR
Програма "Достъп до информация"	Грант по проект "Какво не знаем за МВР"	5 000 EUR
Фондация "Риск Монитор"	Изпълнение плана за дейност 2009	46 000 EUR
Собствени проекти		
	България в ЕС: две години по-късно и пътят напред - конференция	4 329 EUR
	Гражданско наблюдение в полицията	4 620 EUR
	Какво <i>(не)</i> знаем за МВР	1 949 EUR
	Наблюдение върху кадровата политика на Висшия съдебен съвет	697 EUR
	Оценка на изпълнението на стратегията за реформа на българската съдебна система	10 980 EUR
	Полицейски омбудсман	3 428 EUR
	Механизъм за предоставяне на правна помощ от адвокати по време на полицейско задържане	23 072 EUR
	Документален филм на Ре:ТиВи "Случая Борилски"	3 274 EUR
	Правни проблеми и съдебна защита на лицата, ползващи здравни услуги	8 093 EUR
	Съхраняване на върховенството на закона в разширена Европа: случаят на България и Румъния	1 136 EUR
	Тенденции в трансграничната миграция на работна сила и свободното движение на хора - ефекти за България	9 044 EUR
	Цената на правосъдието в България 1998 – 2008	4 896 EUR

10. ОБЩЕСТВЕН ДЕБАТ

През 2009 година усилията на Програма “Обществен дебат” бяха насочена основно в оказване на подкрепа на инициативи, стимулиращи гражданската активност и участие при дискутирането на ключовите за обществото публични политики и за гарантиране качеството на демократичния процес. В ролята си на донорска и оперативна програма през отчетния период Програма “Обществен дебат” пряко подкрепи организирането и провеждането на застъпнически кампании на широка коалиции от НПО за провеждането на честни избори. Проведените в средата на 2009г. избори за Национален и Европейски парламент определиха голяма част от програмните инициативите и дейности. С цел гарантиране на избирателните права на гражданите и честността на избирателния процес ИОО-София, чрез програма “Обществен дебат, постигна значителен напредък в повишаване на информираността на гражданите за вредите от търговията с гласове и спомогна за мобилизацията на гражданите за противодействие на това явление чрез промяна на закона за изборите. В резултат на застъпническа кампания, проведена от коалиция от НПО с участието на ИОО-С беше въведено задължително изискване всички предизборни рекламни материали да съдържат предупреждение, че търговията с гласове е престъпление.

През 2009 година Програма “Обществен дебат” продължи възлагането на серия от социологически проучвания с цел периодично наблюдение на динамиката на нагласите по чувствителни за развитието на обществото теми. Данните от изследванията вече работят като базисен инструмент за ранно предупреждение за динамиката на рискови нагласи, застрашаващи качеството на демократичния процес в България и ценностите на отвореното общество.

През годината Програма “Обществен дебат” подкрепи активно дебата за новите форми на комуникация и гражданска ангажираност на младите в България.

Организация / Проект	Тема	Сума
Българска асоциация за външна политика	Публична лекция на тема: Парламентарни избори и международни стандарти	2 260 EUR
Български Хелзинкски комитет	Медийно изследване и анализ по темата: Устойчивият феномен на Жълта преса / Народна преса	3 645 EUR
Вагабонд Медия ЕООД	Интегриране на чужденците в България към публичния дебат в страната чрез публикации по чувствителни социални теми	5 113 EUR
Екип с ръководители Ивайло Дичев и Орлин Спасов	Нови медии - Нови мобилизации	10 000 EUR
Институт за съвременни дигитални архиви	Допълващо финансиране на ИСДА по проект "Изграждане на	3 576 EUR
Собствени проекти		

	"OPEN COUNT 2009"- Наблюдение и паралелно преброяване в 134 секции при провеждането на парламентарните избори	10 716 BGL
	Адрес:"Студентска 2009, България" - online фотографска изложба и серия от дискусии, документиращи България днес, посредством включване на младите в дебата	3 073 BGL
	Електронен вестник "Политики"	24 171 EUR
	Журналистическо разследване на Деян Анастасиевич по случая Сретен Йосич	757 BGL
	Издаване на книгата "Култура на оцеляването" на проф.Елена Михайловска	624 BGL
	Новите млади и новите медии	2 207 BGL
	Социологическо изследване тип ОМНИБУС	2 811 BGL
	Състояние на обществото - трети етап	1 371 BGL
	Партньорско участие в проект Устойчивият феномен "Жълта преса/народна преса"	475 BGL

11. РОМА

В изпълнението на своята стратегия за 2009 година Програма Рома отрази сериозните предизвикателства, породили се вследствие от ефектите на икономическата и финансова криза, проведете се национални и европейски избори, задълбочаващите се социални дистанции между мнозинството и ромите, които рефлектираха върху развитието на процеса на приобщаване на ромската общност към българското общество.

В този смисъл усилията на програма Рома бяха насочени към изпълнение на следните приоритети:

- *Подкрепа на инициативи, целящи утвърждаване на междуетническата толерантност и преодоляването на негативните обществени нагласи спрямо ромите;*

Проект “За етнически толерантна предизборна кампания – Не продавам гласа си”

Програма Рома, съвместно с учредения в началото на 2009г. Клуб на млади роми, завършили стажантската програма към Народното събрание на РБългария и Националния Демократически Институт, проведе кампания “Не продавам гласа си”. Основните цели на кампанията бяха да насърчи гражданската отговорност, повиши информираността сред общността за утвърждаване на междуетническата толерантност и преодоляване на негативните нагласи спрямо ромите. Младите роми, инициатори на идеята, участваха и разпространиха над 10 000 брошури в 19 населени места в страната, които достигнаха до повече от 10 000 роми.

Проект за “Ежегодни журналистически награди за етническа и верска толерантност в медиите “Димитър Пешев”

Програма Рома подкрепи провеждането на Ежегодните журналистически награди за етническа и верска толерантност в медиите “Димитър Пешев”. Целта на конкурса е да се привлече вниманието на журналистическата общност към тази проблематика, да се стимулира създаването на журналистически материали, надскачащи битуващите клишета за малцинствата и утвърждаващи позитивна визия към етническото и верско разнообразие и междуетническото сътрудничество. Общата цел на начинанието е да се повиши етнокултурния плюрализъм в медиите, а чрез тях - и в обществото.

Конкурс за поезия “Усин Керим”

За трета поредна година Програма Рома подкрепи провеждането на традиционният конкурс за поезия на името на Усин Керим. В него отново участват творци от цялата страна, чиито стихове бяха оценени от утвърденото в годините жури. Тази национална изява на художественото слово на ромите е единствена по рода си не само в нашата страна, а и на Балканите и привлича вниманието на поети и от съседните страни.

Проект Рома Фешън

Програма Рома на Институт “Отворено общество” – София подкрепи проект Рома Фешън, първият по рода си проект, който представи на обществото красотата и достойнството на ромската култура чрез уникален и вълнуващ спектакъл. Проектът е израз на волята на ромската общност за едно ново общуване, наложено от измеренията на съвременното общество, чрез градивните елементи на представяне на темата за културното многообразие в България.

- Международна инициатива “Десетилетие на ромското включване 2005-2015”:

“Искам да бъда”

Програма Рома на Институт “Отворено общество” - София подкрепи за втора поредна година проекта “Искам да бъда”, чиято цел е да насърчи междуетническата толерантност чрез спорта.

Дванадесет юношески футболни отбора с деца от различен етнически произход от областите Габрово и Велико Търново и Благоевград се състезаваха във футболно първенство за наградата за честна игра, спортменство и толерантност. Отборите са оценявани по специално разработени критерии, които насърчават възпитанието в толерантност и уважение.

В рамките на медийна кампания, посланиците на проекта, футболистите от националния отбор Росен Кирилов, Даниел Боримиров и Стилян Петров отправиха послания, подкрепящи междуетническата толерантност в спорта и обществото. Информационни и промоционни материали с мотото “Искам да бъда. Подкрепете толерантността” осигури и широк отзвук на кампанията.

Инициативата се изпълнява от Държавната агенция за младежта и спорта за 4-та поредна година и е включена в Плана за действие на Десетилетие на ромското включване. Партньори по проекта са и Българския Футболен Съюз, ПРООН, Вивател, областите Велико Търново и Габрово.

- В контекста на членство на страната в Европейския съюз и с оглед постигане целите на Приоритет “Застъпнически дейности за прилагане на ефективни обществени политики на национално и местно равнище, както и възприемане на систематичен подход на Европейско равнище за решаване на проблемите на ромите като европейски граждани”, Програма Рома предприе следните инициативи:

Разработване на мониторингов доклад за проследяване на ефекта от изпълнението на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Оперативна програма „Регионално развитие” и Програмата за развитие на селските райони върху процеса на интеграция на ромите

В хода на изпълнение на заложените операции в Оперативните програми регионално развитие, развитие на човешки ресурси, Програма за развитие на селските райони, се очерта необходимостта от извършване на преглед и анализ, който да послужи за изработване на препоръки за подобряване на изпълнението на тези програми, които се отнасят пряко до подобряването на жизнената среда на ромската общност в страната.

Предизвикателства и подходи за гарантиране достъпа до електроенергия в квартали с преобладаващо ромско население

Гарантиране достъпа до комунални услуги и в частност до електроенергия в сегрегираните ромските квартали е едно от основните предизвикателства пред социалното включване на ромската общност. Липсата на регулация на териториите на ромските квартали, лошата техническа инфраструктура и наличието на жилищен фонд, характеризиращ се с лоша топлоизолация на сградите поставят жителите на ромските квартали в ситуация на уязвимост по отношение на достъпа до електроенергия. Ниският социално-икономически статус на жителите на ромските квартали задълбочава допълнително тяхната уязвимост като потребители на комунални услуги.

Проектът цели създаване на предпоставки за подобряване достъпа до електроенергия в сегрегирани квартали с преобладаващо ромско население чрез анализ и оценка на предизвикателствата, добрите практики и подходи за гарантиране достъпа до електроенергия като универсална комунална услуга.

Система за ранно сигнализиране

Програма Рома, съвместно с Програма Управление на публични политики на Институт "Отворено общество" – София и Световна Банка разработиха система за ранно сигнализиране. Целта на проекта е да изработи методология, която да наблюдава бедността в условията на криза и да предизвестява обществеността за възникващите социални проблеми и влошаващите се социални индикатори.

- Инициативи за изграждане капацитета на ромите за пълноценно участие в обществения живот

Клуб на младите роми, завършили стажантската програма към Народното събрание на РБългария

Институт "Отворено общество" – София съвместно с Националния демократически институт и Народното събрание на Р. България предоставиха възможността на 30 младежи от ромски произход да се запознаят от близо със законотворческия процес и процеса на вземане на политически решения в България. В рамките на три стажантски програми в Народното събрание проведени през 2006, 2007 и 2008г., по 10 участници във всеки випуск имаха възможността да участват в открита дискусия с ментора на програмата г-н Филип Димитров, зам. председател на 40то Народно събрание, да присъстват на заседания на комисии и на парламентарни заседания.

В рамките на своите дейности, насочени към застъпничество в областта на интеграцията, младите роми организираха кръгла маса на тема “Реалности и перспективи пред интеграцията на ромите в България”, съвместно с Националния Демократически Институт и Националния Съвет за Сътрудничество по Етническите и Демографски въпроси към МС. По време на срещата бяха дискутирани реалните предизвикателства, пред които е изправена ромската общност в сферата на заетостта, образованието, здравеопазването и жилищните условия, както и конкретните мерки и ангажименти на държавните институции

Стипендиантска програма за лекари и специалисти по медицина от ромски произход

Проект „Ромско здравеопазване” на Институт „Отворено общество” – Будапеща в сътрудничество със Стипендиантската програма на Фонда за ромско образование и Програма Рома на Институт “Отворено общество” – София, реализираха проект с цел подпомагане на образованието по медицина, наставничеството и обучението в застъпничество на ромските студенти в България. 23 млади роми от страната получиха финансова подкрепа за своето обучение във висши учебни заведения в страната и участваха в обучение по застъпничество, организирано от Център за междуетническа толерантност “Амалипе”. По време на своето обучение студентите се подпомагат и от наставници, компонент, реализиран от Сдружение “Разнообразни и равни”.

„Професията здравен медиатор – успешен модел за интеграция”

Програма Рома подкрепи „Национална мрежа на здравните медиатори” за повишаване на капацитета на здравните медиатори и популяризиране на добри практики на национално и местно ниво.

Проекти		
Организация / Проект	Тема	Сума
Марин Делчев Маринов	Етнически нетолератната реч в централния и местния печат	3 000 EUR
Сдружение "Разнообразни и равни"	Честване на 8 април - международен ден на ромите	1 999 EUR
Сдружение "Романи Бах" гр.Самоков	Подобряване на текущите и въвеждане на нови политики за интеграция на ромската общност в гр. Самоков	2 480 EUR
СНЦ "Инициатива за равни възможности"	Решаване на жилищните проблеми на ромите в Пещера	1 800 EUR
Фондация "Междуетническа инициатива"	Съфинансиране на проект Ежегодни журналистически награди	1 038 EUR
Фондация "РОМААРТ"	Конкурс за поезия на името на Усин Керим	2 460 EUR
Фондация "Романи бахт"	Организиране на едноминутна екскурзия на ученици от кв.Факултета	153 EUR
Център за междуетнически диалог и толерантност "Амалипе"	Методология за проучване на ефекта от изпълнението на ОПРЧР, ОПРР, ПРСР върху процеса на интеграция на ромите	6 698 EUR

Собствени проекти		
	Рома Фешън -ревию и танцов спектакъл "Светът е шарен" представящ традиционни и съвременни облекла	1 892 EUR
	"Изследване на проблема с водоснабдяването в кв. Филиповци"	835 EUR
	Енергия за развитие	903 EUR
	За толерантни медии	5 792 EUR
	Изследване на алтернативни практики на интеграция	1 174 EUR
	Изследване на социалните дистанции към етническите малцинства в България	3 472 EUR
	Интернет портал за етническите малцинства - Ethnos.bg	1 742 EUR
	Искам да бъда. Подкрепа на междуетническа толерантност чрез спорта	2 122 EUR
	Клуб на завършилите стажантската програма към парламента	7 026 EUR
	Общностен център за превенция в р-н Красна поляна	3 325 EUR
	Предизвикателства и подходи за гарантиране достъпа до електроенергия в квартали с преобладаващо ромско население	10 614 EUR
	Програмиране и проектиране на интеграцията на ромите със средства от финансовите инструменти на Европейския съюз	110 EUR
	Участие на родителите в училищното образование	2 949 EUR

12. ПРОГРАМА РОМСКО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Проекти		
Организация / Проект	Тема	Сума
Национална мрежа на здравните медиатори	Професията "здравен медиатор"- успешна политика за интеграция	7 000 EUR
Собствени проекти		
	Здравен статус на ромите	4 358 EUR
	Оценка на политики на местно ниво	6 540 EUR

13. РОМСКИ СТИПЕНДИИ ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Проекти		
Организация / Проект	Тема	Сума
Сдружение "Разнообразни и равни"	Стипендиантска програма за студенти и лекари специализанти по медицина от ромски произход	37 762 EUR
Фондация "Център за радио и телевизионно обучение Про Медия"	Разработване на комуникационна стратегия по проект "Стипендиантска програма за студенти и лекари специализанти по медицина от ромски произход"	6 419 EUR
Център за междуетнически диалог и толерантност "Амалипе"	Осемдневно обучение по застъпничество	35 161 EUR
Собствени проекти		
	Стипендиантска програма за студенти и лекари специализанти по медицина от ромски произход	7 392 EUR

По програмата са кандидатствали 32 студенти/кандидат-студенти. Стипендия са получили 23 студенти. Стипендията се отпуска на два транша и варира между 2100 и 2400 евро за 1 акад. година в зависимост това дали студентът се обучава в медицински университет или колеж

14. "Стипендии за студенти от ромски произход в българските университети" (Roma Memorial University Scholarship) финансиран от Ромски образователен фонд, Будапеща

През 2009 година по програмата са кандидатствали 285 студенти и кандидат-студенти, от които 201 са получили стипендии. Програмата финансира годишната такса за обучение и предоставя стипендия в размер на 800 евро за една академична година

15. Едногодишна програма за обучение на студенти от български университети в САЩ (UEP)

Включени в програмата студенти :

Дарина Орлинова Лучева

Елица Николаева Стоева

Константина Василева Василева

Лилия Даниелова Якова

Яна Любомирова Луканова

16. Програми на мрежата Дебати и Стъпка по стъпка

ДЕБАТИ		
Математическа гимназия "Баба Тонка	Участие на група ученици в международен конференция ,дебатираща "Формиране на млади лидери	5 695 EUR
СТЪПКА ПО СТЪПКА		
Програма "Стъпка по стъпка"	Подкрепа на дейността	13 949 EUR

17. КРИЗИСЕН ФОНД

Проекти		
Организация / Проект	Тема	Сума
Българско училище за политика, Нов Български Университет	финансиране на дейности на организацията в условия на икономическа криза	16 285 EUR
Гражданско Дружество "Духов оркестър Карандила"	Създаване на форма за извънучилищно обучение по музика	15 339 EUR
Фондация "Програма Стъпка по стъпка"	Пилотно финансиране на стипендия за ученици в тежко социално положение	1 841 EUR
Собствени проекти		
	Енергия за развитие - гарантиране достъпа до електроенергия в сегрегирани ромски квартали.	1 646 EUR

18. ЗВЕНО ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОЕКТИ

През 2009 г. Звеното за разработване на проекти подпомогна подготовката и изпълнението на проекти в следните основни направления:

- Към Програма “Европейски политики и гражданско участие” звеното работи по проект “Индекс на гражданското общество” - осъществяване на изследване на състоянието на гражданското общество в България по методология на CIVICUS и с подкрепата на Програма на ООН за развитие – България;
- Към Програма “Публични политики” - Платформа за създаване на проекти, екипът оказва експертна подкрепа при организирането на специализирани обучения за разработване на проекти.
- От декември 2009 г. ИОО- София е партньор по договор в рамките на схемата “Социално предприемачество – популяризиране и подкрепа на социални предприятия”, а представители на Института бяха сертифицирани като методисти по Програмата за развитие на селските райони в България.
- През 2009 г. беше изпълнен договор с Фонда за подкрепа на НПО по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство по проект за “Граждански мониторинг върху дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) - наблюдение върху изпълнението на гарантираното от нормативната уредба участие на гражданите в консултативния процес и дейността на ДКЕВР”.
- През 2009 г. ИОО-София в консорциум с МБМД и Сирма груп започна работа по разработване на рейтингова система за висшите училища в България в рамките на проект на Министерството на образованието, реализиран по Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”.